

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-633/22

Real Madrid Club de Fútbol

a
AE
v.

EE a Sociétés Éditrice du Monde SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Cour de cassation (Francie)]

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. října 2024

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Nařízení (ES) č. 44/2001 – Články 34 a 45 – Uznávání a výkon rozhodnutí –

Zrušení prohlášení vykonatelnosti soudních rozhodnutí – Důvody pro odmítnutí – Veřejný pořádek dožádaného členského státu – Uložení povinnosti deníku a jednomu z jeho novinářů k náhradě škody za poškození dobré pověsti sportovního klubu – Náhrada škody – Článek 11 Listiny základních práv Evropské unie – Svoboda tisku“

Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Nařízení č. 44/2001 – Uznávání a výkon rozhodnutí – Důvody pro odmítnutí – Porušení veřejného pořádku dožádaného státu – Rozsah – Uložení povinnosti deníku a jednomu z jeho novinářů k náhradě škody za poškození dobré pověsti sportovního klubu – Svoboda projevu – Svoboda tisku – Zjevné porušení – Zahrnutí (Listina základních práv Evropské unie, článek 11 a čl. 51 odst. 1; nařízení Rady č. 44/2001, čl. 34 bod 1 a články 43 až 45)

(viz body 41–44, 49, 50, 53–61, 66, 67, 70, 73, 74, výrok)

Shrnutí

Velký senát Soudního dvora, kterému předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Cour de cassation (Kasační soud, Francie), rozhodoval o použití ustanovení o veřejném pořádku za účelem odmítnutí výkonu rozhodnutí vydaného soudem členského státu, které je v rozporu se svobodou tisku.

V prosinci 2006 zveřejnil deník Le Monde článek novináře EE, který je zaměstnancem tohoto deníku, ve kterém bylo uvedeno, že Real Madrid Club de Fútbol (dále jen „Real Madrid“) a Fútbol Club Barcelona využívaly služeb strůjce sítě dopingu v cyklistice. Tuto novinovou zprávu převzala řada sdělovacích prostředků, zejména španělských. V tomtéž měsíci zveřejnil deník Le Monde bez jakéhokoli komentáře dopis, který mu předal klub Real Madrid a který uvedené informace popírá.

V květnu 2007 podali Real Madrid a AE, člen jeho lékařského týmu, u španělského soudu prvního stupně žalobu na náhradu škody pro poškození dobré pověsti proti Sociétés éditrice du Monde a EE. Zmíněný soud uložil posledně uvedeným zaplacení částky 300 000 eur klubu Real Madrid a 30 000 eur AE jako náhradu nemajetkové újmy a nařídil zveřejnění svého rozsudku v deníku Le Monde a ve španělských novinách. Uvedený rozsudek byl potvrzen i v druhostupňovém řízení a kasační opravný prostředek podaný proti tomuto rozsudku byl zamítnut rozsudkem Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko).

V roce 2014 nařídil španělský soud prvního stupně dvěma usneseními výkon tohoto rozsudku Nejvyššího soudu a uložil povinnost zaplatit kromě zmíněných částek jakožto jistiny ve prospěch Real Madridu částku 90 000 eur a ve prospěch AE částku 3 000 eur z titulu úroků a nákladů řízení.

Tribunal de grande instance de Paris (soud prvního stupně v Paříži, Francie) prohlásil, že tento rozsudek a tato usnesení jsou vykonatelná. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) ovšem tato prohlášení zrušil, protože výkon rozhodnutí, kterými byly tyto povinnosti uloženy, jsou v nepřijatelném rozporu s francouzským mezinárodním veřejným pořádkem, neboť porušují svobodu projevu.

Kasační soud, u kterého Real Madrid a AE podali kasační opravný prostředek, si položil otázku, za jakých podmínek musí být na základě nařízení Brusel I¹ odmítnut výkon rozsudku, kterým se – stejně jako v projednávané věci – společnosti vydávající deník a jednomu z jejích novinářů ukládá povinnost zaplatit náhradu škody za nemajetkovou újmu, protože představuje zjevné porušení svobody tisku zakotvené v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl výjimečnost použití ustanovení o veřejném pořádku stanoveného v čl. 34 bodu 1 nařízení Brusel I, které přichází v úvahu pouze v případě, že by uznání nebo výkon cizího rozhodnutí nepřijatelným způsobem narušovaly právní řád dožádaného členského státu, neboť by byla dotčena některá základní zásada vnitrostátního práva tohoto členského státu nebo unijního práva. V tomto ohledu je na vnitrostátním soudu, aby zajistil stejnou účinnost ochrany práv zakotvených vnitrostátním právním řádem i práv zakotvených právním řádem unijním.

To platí zejména pro základní práva zakotvená v Listině, která musí vnitrostátní soud dodržovat při používání nařízení Brusel I, a tedy při uplatňování unijního práva². S ohledem na zásadní význam zásady vzájemné důvěry ovšem členské státy mohou být při tomto uplatňování povinny – až na výjimečné případy – předpokládat dodržování základních práv ze strany ostatních členských států. Pouze v případě, že by výkon rozhodnutí v dožádaném členském státě vedl ke zjevnému porušení základního práva zakotveného v Listině, musí být tedy výkon tohoto rozhodnutí odmítnut, případně musí být zrušeno prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.

Pokud jde konkrétně o svobodu projevu, Soudní dvůr uvedl, že je jedním ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti a je součástí hodnot, na kterých je podle článku 2 SEU založena Unie. Takové zásahy do svobody projevu, jako jsou ty, které se týkají novinářů, vydavatelů a tiskových společností, musí být proto omezeny na to, co je nezbytně nutné.

¹ – Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42, dále jen „nařízení Brusel I“).

² – Ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

Stejně tak z ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že EÚLP³ ponechává jen malý prostor pro omezení svobody projevu mimo jiné i v oblasti otázek obecného zájmu⁴, mezi něž spadají i otázky týkající se profesionálního sportu. Při určování, zda je dotčený zásah přiměřený sledovanému legitimnímu cíli, je v tomto kontextu třeba přikládat velkou váhu zájmům demokratické společnosti na zajištění a zachování svobody tisku. Každé rozhodnutí přiznávající náhradu škody za poškození dobré pověsti tedy musí představovat rozumný vztah proporcionality mezi přiznanou částkou a danou újmou.

V tomto ohledu je třeba rozlišovat mezi uložením povinnosti ve prospěch právnické osoby a uložením povinnosti ve prospěch fyzické osoby, neboť útok na dobrou pověst fyzické osoby může mít dopad na její důstojnost, kdežto dobrá pověst právnické osoby takový morální rozměr nemá. Pokud jde o přiměřenost sankce, jakékoli neoprávněné omezení svobody projevu s sebou nese riziko, že v budoucnu ztíží nebo ochromí mediální pokrytí podobných otázek. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je třeba postupovat s nejvyšší obezřetností zejména v případech, kdy jsou přijatá opatření nebo sankce takové, že odrazují tisk od účasti na diskusi o otázkách oprávněného obecného zájmu a mají odrazující účinek na výkon svobody tisku ve vztahu k těmto otázkám.

Na základě těchto úvah dospěl Soudní dvůr k závěru, že výkon rozsudku, kterým se deníku a jednomu z jeho novinářů ukládá povinnost zaplatit náhradu škody za nemajetkovou újmu, která vznikla sportovnímu klubu a jednomu z členů jeho lékařského týmu z důvodu poškození jejich dobré pověsti, musí být odmítnut, pokud by vedl ke zjevnému porušení článku 11 Listiny. Takové zjevné porušení spadá do veřejného pořádku dožádaného členského státu, a proto představuje důvod pro odmítnutí výkonu uvedený v čl. 34 bodě 1 nařízení Brusel I ve spojení s jeho článkem 45⁵.

Je na předkládajícím soudu, aby s přihlédnutím ke všem okolnostem projednávané věci, mezi něž patří nejen prostředky povinných osob, ale také závažnost jejich pochybení a rozsah újmy zjištěné v rozhodnutích dotčených ve věci v původním řízení, posoudil, zda by výkon těchto rozhodnutí vedl k takovému zjevnému porušení. Za tímto účelem mu přísluší ověřit, zda je náhrada škody přiznaná v těchto rozhodnutích zjevně nepřiměřená dotčenému poškození dobré pověsti, a tudíž může mít v dožádaném členském státě odrazující účinek na mediální pokrytí podobných témat v budoucnu nebo obecně na výkon svobody tisku, jak je zakotvena v článku 11 Listiny.

Při tomto ověřování může zohlednit částky přiznávané v dožádaném členském státě za srovnatelný zásah. Případný rozdíl mezi těmito částkami a výší náhrady škody přiznané v rozhodnutích dotčených v původním řízení však není sám o sobě dostačující k tomu, aby umožnil mít za to, že tato náhrada škody je ve vztahu k dotčenému poškození dobré pověsti zjevně nepřiměřená. Toto ověření dále nemůže být spojeno s přezkumem meritorních posouzení provedených soudy členského státu původu, který je výslovně zakázán článkem 36 a čl. 45 odst. 2 nařízení Brusel I. V případě, že předkládající soud shledá, že došlo ke zjevnému porušení svobody tisku, měl by omezit odmítnutí výkonu těchto rozhodnutí v dožádaném členském státě na zjevně nepřiměřenou část přiznané náhrady škody.

³ – Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).

⁴ – Viz čl. 10 odst. 2 EÚLP.

⁵ – V případě takového opravného prostředku, o jaký se jedná v projednávané věci, jehož předmětem je rozhodnutí o opravném prostředku proti prohlášení vykonatelnosti, odkazuje článek 45 nařízení Brusel I na důvody pro odmítnutí uznání uvedené zejména v článku 34 tohoto nařízení.